

Stöd i att identifiera samhällsviktig verksamhet under coronapandemin

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Ärendenr. 2020-07149– juli 2020

En del i målbilden för utökad nationell förmåga för provtagning och laboratorieanalys av covid-19 är att testa personer inom övrig samhällsviktig verksamhet.

Stödet är framtaget för att hjälpa dig som verksamhetsutövare, det vill säga arbetsgivare eller uppdragsgivare, att bedöma om du bedriver samhällsviktig verksamhet för att veta vilken personal som skulle kunna bli aktuell för provtagning.

Hur vet jag om vi bedriver samhällsviktig verksamhet?

När det gäller att identifiera om man bedriver samhällsviktig verksamhet är det du som verksamhetsutövare som ska bedöma detta. Läs hur du gör under avsnittet *att identifiera om verksamheten är samhällsviktig i hanteringen av covid-19*.

Listan över vilka samhällsviktiga verksamheter som gäller i detta sammanhang finns sist i detta stöd. Listan är den samma som publicerades i föreskrifter och allmänna råd om omsorg för barn med vårdnadshavare i samhällsviktig verksamhet (MSBFS 2020:3 och MSBFS 2020:4).

Vart vänder jag mig om vi behöver testa vår personal?

Sveriges regioner har ansvar för att genomföra testning enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Hur testningen praktiskt går till skiljer sig mellan landets regioner, och olika regioner har kommit olika långt i arbetet med att möjliggöra testning för personal inom samhällsviktig verksamhet. Aktörer med samhällsviktig verksamhet som har personal som behöver provtas för pågående smitta ska vända sig till den region där verksamheten bedrivs och där den berörda personalen finns. Skulle det vara så att det på något sätt inte fungerar eller att man upplever att det finns otydligheter vänder man sig till den aktuella länsstyrelsen som har samverkan med regionen och tillsammans hanterar detta.

Att identifiera om verksamheten är samhällsviktig i hanteringen av covid-19

Samhällsviktig verksamhet är ett samlingsbegrepp som omfattar verksamheter, anläggningar, noder, infrastrukturer och tjänster som är av avgörande betydelse för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner inom en samhällssektor. Kortfattat handlar det om en verksamhet som kan orsaka samhällsstörningar som hotar samhället vid störningar i eller bortfall av verksamheten. Det kan även vara en verksamhet som behövs för att hantera en pågående samhällsstörning. Dessa

Folkhälsomyndighetens information om utökad testning för covid-19
www.folkhalsomyndigheten.se/utokad-testning-for-covid-19/

MSB:s information om samhällsviktig verksamhet vid nationell testning av covid-19
www.msb.se/covidtestning

verksamheter bedrivs av ett stort antal privata och offentliga aktörer. All verksamhet och arbetsuppgifter inom en organisation eller ett företag är sällan samhällsviktig. Varje organisation och företag ska analysera och bedöma vilka delar av den egna verksamheten som är samhällsviktig - det vill säga måste fungera vid samhällsstörningar.

Ingångsvärden för identifieringen

Styrande för identifiering av den egna organisationens samhällsviktiga verksamheter **i detta sammanhang** är den lista med samhällssektorer och exempel på samhällsviktig verksamhet som finns i detta stöd. Listan är framtagen av MSB inom hanteringen av covid-19.

Grunden för att bedöma om en verksamhet är samhällsviktig är att ha en nära samverkan och dialog med de som har kunskap om verksamheten, såväl beslutsfattare som personal. Detta för att kunna bedöma de faktiska konsekvenserna av att verksamheten inte upprätthålls.

Det är bra om ni, för egen skull, dokumenterar arbetet. Det är dock viktigt att tänka på att aggregerad information snabbt kan bli känslig och bör hanteras enligt de bestämmelser som finns för sekretess och säkerhetsskydd.

1

Kartlägg all potentiell samhällsviktig verksamhet

Lista all potentiell samhällsviktig verksamhet i organisationen genom att skapa en bruttolista som det fortsatta arbetet kan utgå ifrån. Erfarenheter visar att det är en fördel att inte värdera eller påbörja någon analys i det här skedet, eftersom det då finns en risk att identifieringsarbetet fastnar i definitionsfrågor.

Fundera på om det tillkommer några uppgifter med anledning av hanteringen av covid-19. Exempelvis informations- och kommunikationsfunktioner, kundtjänst och stödfunktioner för arbetsledning.

2

Analysera de kartlagda verksamheterna

Gå igenom varje verksamhet som har identifierats i kartläggningen och analysera utifrån följande:

- Vilken negativ påverkan får ett bortfall av verksamheten på de värden som ska skyddas i samhället, det vill säga människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter, miljön och ekonomiska värden samt nationell suveränitet?
- Är det något speciellt som utmärker verksamheten och gör den extra viktig?
- Finns det andra samhällsviktiga verksamheter som är beroende av er verksamhet?
- Hur påverkas andra verksamheter av en störning i er verksamhet?
- Hur påverkas allmänheten av en störning i verksamheten?
- Finns det vissa tidpunkter eller tidsperioder då verksamheten är extra viktig?

3

Bedöm om verksamheten är samhällsviktig under coronapandemin

Utifrån analysen i steg 2, bedöm om verksamheten anses samhällsviktig eller inte genom att svara på om verksamheten uppfyller ett eller båda av följande villkor:

- Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Kortfattat handlar det, i det här sammanhanget, om att ta ställning till om ni bedriver en verksamhet som kan orsaka samhällsstörningar om ni inte kan upprätthålla den. Det kan även handla om verksamheter ni bedriver som behövs för att hantera pågående samhällsstörning.

Bedöm sedan om verksamheten är samhällsviktig under coronapandemin enligt:

- Att stämma av med listan över samhällsviktig verksamhet under coronapandemin som finns nedan.

Du som verksamhetsutövare ska inte anmäla att din verksamhet är samhällsviktig till MSB, Folkhälsomyndigheten eller annan aktör.

4

Identifiera stödfunktioner som den samhällsviktiga verksamheten är särskilt beroende av

Identifiera om det finns stödfunktioner (till exempel lokalvård, vakter, ekonomi, personalhantering) som er samhällsviktiga verksamhet är beroende av för att kunna upprätthållas.

Frågor som kan vara till stöd:

- I vilken omfattning är verksamheten beroende av stödfunktioner?
- Vilka är dessa?
- Är det stödfunktioner som verksamheten själv äger eller bedrivs dem av en extern aktör?

5

Identifiera och planera för vilken personal som behövs för att upprätthålla den samhällsviktiga verksamheten

När identifieringen, avgränsningen och prioriteringen av den samhällsviktiga verksamheten är gjord behöver du identifiera och planera för vilken personal som behövs, på plats, för att kunna upprätthålla den samhällsviktiga verksamheten.

Följande ska övervägas:

- a) Kan annan personal användas för uppgiften?
- b) Är det möjligt att tillfälligt omplacera personal?

Lista över samhällsviktig verksamhet under coronapandemin

Verksamheter som MSB har bedömt som samhällsviktig verksamhet vid hanteringen av coronapandemin.

Samhällssektor	Exempel på samhällsviktig verksamhet
Energiförsörjning: <ul style="list-style-type: none">a) produktion, lagring, distribution av fasta och flytande bränslen och drivmedel,b) produktion och distribution av el,c) produktion och distribution av fjärrvärme och fjärrkyla, ochd) produktion, lagring och distribution av energigas.	Exempelvis: <ul style="list-style-type: none">• styrning och övervakning• drift och felavhjälpanande underhåll• lager och depåer• drivmedelstransporter• drivmedelsförsäljning.
Finansiella tjänster: <ul style="list-style-type: none">a) den verksamhet som behövs för att upprätthålla den finansiella sektorns tjänster till allmänhet, företag och offentlig sektor samt för att bibehålla regelefterlevnad och finansiell stabilitet.	Exempelvis: <ul style="list-style-type: none">• finansiell infrastruktur för betalningar värdepappersmarknad samt central motpartsclearing.• riksbanken system för stora betalningar.• banker, betaltjänstleverantörer och tredjepartsleverantörer.• elektroniska betalningar• banker och kreditmarknadsbolag• fondbolag och allmänna pensionsfonder• aktie- och penningmarknad, valuta, derivat.• Sak-, liv-, pension-, kredit-, åter- och transportförsäkring, avseende skadereglering och utbetalningar.
Handel och industri: <ul style="list-style-type: none">a) handel och industri av vikt för tillverkning, grossistverksamhet, distribution och försäljning av livsmedel, läkemedel, sjukvårdsmateriel och övrig medicinsk och medicinteknisk utrustning, ochb) handel och industri för tillverkning, grossistverksamhet, distribution och försäljning för varor vilken är direkt nödvändig för övrig samhällsviktig verksamhet.	Exempelvis: <ul style="list-style-type: none">• konstruktion, tillverkning, montage som är nödvändig för annan samhällsviktig verksamhet• handel med varor vilka är direkt nödvändiga för annan samhällsviktig verksamhet
Hälsa- och sjukvård samt omsorg: <ul style="list-style-type: none">a) all hälso- och sjukvård, omsorg, socialtjänst samt tandvård som behövs för att upprätthålla liv, hälsa och rimligt goda livsvillkor,b) hantering av avlidna och begravingar, ochc) djurhälsovård för tjänstedjur	Exempelvis: <ul style="list-style-type: none">• offentligt finansierad hälso- och sjukvård• kommunal hälso- och sjukvård• verksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall• tandvård• sjukvårdsupplysning (1177, giftinformationscentral och läkemedelsupplysning)• laboratorier (inkl. tillverkning av reagenser)• smittskydd (för djur och människor (zoonoser), epidemiologisk övervakning, smittspårning, samordning, information och utbildning)• läkemedelsförsörjning (tillverkning/beredning och inspektion, import, grossistlager, leverans, apotek, recepthantering, licensgivning, dosdispensering, biverkningsrapportering, batchrelease – frisläppning av läkemedel, leverantörer)• blod och blodkomponenter• sjukvårdsmateriel (tillverkning/import, leverans, beredning, godkännande och inspektion av medicinsktekniska produkter inklusive kontroll och grossistlager)• POSOM verksamhet• bårhus, begravningslokaler, krematorier

<p>Information och kommunikation:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) infrastruktur för elektroniska kommunikationer, framtagande och förmedling av nyheter och samhällsinformation, och b) posttjänster. 	<p>Exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • transmissionsnät <ul style="list-style-type: none"> 1. nät och tjänsteövervakning/-styrning, incidenthantering 2. felanmälan och felavhjälpning 3. skydd mot fysiska och logiska intrång 4. förmedla lägesinformation 5. utföra uppgraderingar • accessnät, <ul style="list-style-type: none"> 1. nät- och tjänsteövervakning/-styrning 2. upprätthållande av viss incidenthantering och felavhjälpning • DNS- och namnservr tjänster (styrning/övervakning) • GNSS, allmänt tillgänglig utrustning för tid och takt • datacenter som innehåller grunddata, befolkningsdata eller övriga data väsentliga för annan samhällsviktig verksamhet • journalistisk- och redaktionell verksamhet avseende nyheter, granskande och samhällsinformation inkluderat tekniskt stöd och drift av intern infrastruktur • insamling, sortering och utdelning av brev och paket
<p>Kommunalteknisk försörjning:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) produktion, lagring och distributionsnät för dricksvatten, b) avledning och rening av avloppsvatten, c) insamling och hantering av avfall, och d) väghållning. 	<p>Exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drift och underhåll • styrning/övervakning • provtagning • insamling av avfall • akut underhåll/ felavhjälpning • snöröjning
<p>Livsmedel:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) primärproduktion av livsmedel och foder, b) berednings- och förädlingsindustri, c) kontroll av livsmedelsproduktion, och d) produktionskök kopplade till annan samhällsviktig verksamhet. 	<p>Exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • animalieproduktion, inklusive primärproduktion <ul style="list-style-type: none"> 1. foderframställning 2. avelsverksamhet 3. insatsvaror, dricksvattenförsörjning 4. krisledningsfunktioner, operativa ledningscentraler 5. teknisk service 6. mattransporter 7. avfallshantering 8. destruktionskapacitet • växtodling, inklusive primärproduktion <ul style="list-style-type: none"> 1. krisledningsfunktion 2. teknisk service, avfallshantering, växtrådgivning och laboratorier 3. diagnostik och analys av farliga ämnen och destruktionsanläggningar • slakterier, mejerier, kvarnar, bagerier m.m. • import av livsmedel, råvaror, ingredienser, insatsvaror etc. • framställning av rå- och insatsvaror • laborativ analysverksamhet • kontrollmyndigheter och offentlig livsmedelskontrollverksamhet i samband med slakt, styckningsverksamhet och gränskontroll samt kommunernas arbete med RASFF och utbrottshantering • storkök, som tillhandahåller mat till annan samhällsviktig verksamhet • grossistverksamhet, distributionscentraler för livsmedel • livsmedelstransporter • livsmedelshandel

<p>Militärt försvar:</p> <p>a) verksamhet som bedrivs i Försvarsmakten och andra myndigheter som hör till Försvarsdepartementet eller i Fortifikationsverket</p>	
<p>Offentlig förvaltning:</p> <p>a) riksdag och regering, b) Regeringskansliet samt myndigheterna under riksdagen, c) bevakningsansvariga myndigheter i de delar som rör krishantering, krisberedskap och totalförsvar, d) Myndigheter som är nödvändiga för att upprätthålla funktionerna i 3 §, e) regionernas förvaltning, f) kommunernas förvaltning, g) statlig ekonomihantering, och h) barnomsorg och utbildning inom skolväsendet</p>	<p>Exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regeringskansliet och myndigheterna under riksdagen • den verksamhet inklusive ledning och administrativt stöd som krävs för att kunna fortsätta bedriva sin samhällsviktiga verksamhet. • hos bevakningsansvariga myndigheter: <ol style="list-style-type: none"> 1. intern styrning (kris- och krigslednings- organisation), 2. aktörsgemensam samverkan, kommunikation, operativ verksamhet och 3. andra specifika uppgifter som tilldelats myndighet som är av betydelse för krisberedskap och krishantering • länsstyrelsernas förvaltning <ol style="list-style-type: none"> 1. intern styrning (kris- och krigsledningsorganisation) 2. aktörsgemensam samverkan, kommunikation 3. uppgifter enligt förordningen (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter, förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap samt förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap. • kommunernas och regionernas förvaltning, den verksamhet, inklusive ledning och administrativt stöd, som krävs för att kommunen/regionen ska kunna fortsätta bedriva sin samhällsviktiga verksamhet • statlig ekonomihantering, löneutbetalningar och fakturahantering • skola och annan pedagogisk verksamhet
<p>Skydd och säkerhet:</p> <p>a) rättsväsendet, b) migrationsverkets förvar, c) statlig och kommunal räddningstjänst, d) bevakningstjänster, e) värdetransporter, f) tull och gränsbevakning, och g) alarmeringscentraler som betjänar räddningstjänst, polis samt hälso- och sjukvård.</p>	<p>Exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • polis • åklagare • domstolar • kriminalvård • kustbevakning • offentliga försvarare, offentliga biträden och målsägarbiträden i mål med tvingande tidsfrister • alarmeringscentraler som betjänar räddningstjänst, polis, omsorg och- eller hälso- och sjukvård • bevakningstjänster avseende skyddsvakter, väktare, ordningsvakter • kommunal räddningstjänst inklusive deltidsanställda • sjöräddning, flygräddning, och övrig statlig räddningstjänst.
<p>Socialförsäkringar:</p> <p>a) den verksamhet som behövs för att upprätthålla utbetalning av pensioner, arbetslöshetsförsäkringar, socialförsäkringar och liknande förmåner och ersättningar.</p>	<p>Exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • administration och utbetalning av sjukförsäkring, föräldraförsäkring, försörjningsstöd, lönegaranti, studiemedel
<p>Transporter:</p> <p>a) person- och godstrafik med samtliga transportslag (luft, sjö, järnväg och väg) som behövs för att upprätthålla övrig samhällsviktig verksamhet.</p>	<p>Exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • statlig och kommunal infrastruktur • trafikledning, sjötrafikinformationstjänst, lotsning, isbrytning, underhåll, farledsservice • kollektivtrafikens fordon, förare, uppställning/ uppläggningsplats, trafikledning etc. • särskilda persontransporter, färdtjänst, riksfärdtjänst, sjukresor och skolskjuts

<p>Stödfunktioner till ovanstående samhällsviktiga verksamheter. (Relevanta stödfunktioner som samhällsviktig verksamhet är särskilt beroende av för att kunna upprätthållas på en acceptabel nivå, ska räknas in i respektive samhällsviktig verksamhet.)</p>	<p>Relevanta stödfunktioner som samhällsviktig verksamhet är särskilt beroende av för att kunna upprätthållas på en acceptabel nivå. Exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ledningsfunktioner, • IT-support, • kommunikation, • fastighets och lokalservice, • lokalvård, • varuförsörjning av kritiska varor och materiel, • måltidstjänster, • tvätt av skyddskläder, • säkerhetsfunktioner, • tillstånds- och tillsynsverksamhet.
---	--

Bakgrund – om uppdraget

Folkhälsomyndigheten fick den 30 mars 2020, *Uppdrag om att skyndsamt utöka antalet tester för covid-19, S2020/02681/FS*. I uppdraget ingår att ta fram en nationell strategi för utökad provtagning och laboratorieanalys av covid-19 i Sverige. Strategin ska utgöra ett stöd för befintliga och nya aktörer när det gäller att prioritera vilka grupper som är aktuella för provtagning och laboratorieanalys.

Enligt strategin (ver 4 publicerad den 10 juni 2020) är de prioriterade grupperna:

- Prioritet 1: Patienter i behov av ineliggande vård, ineliggande patienter vid sjukhus, individer som tillhör någon riskgrupp samt boende inom omsorg och på institutioner.
- Prioritet 2: Personal inom hälso- och sjukvård samt omsorg
- Prioritet 3: Personal inom övrig samhällsviktig verksamhet
- Prioritet 4: Övriga relevanta delar av samhället

Hur har listan över samhällsviktig verksamhet tagits fram?

Listan utgår från de samhällssektorer som regeringen fastställde i mars 2020 i förordning (2020:115) om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta. MSB fick då i uppdrag att konkretisera listan över vilka verksamheter i dessa samhällssektorer som skulle få omsorg för barn vid eventuella skolstängningar. Listan förankrades med myndigheter med särskilt ansvar inom en sektor, länsstyrelserna samt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Listan publicerades i föreskrifter och allmänna råd om omsorg för barn med vårdnadshavare i samhällsviktig verksamhet (MSBFS 2020:3 och MSBFS 2020:4). MSB grundar arbetet på tidigare genomförda arbeten som till exempel handlingsplanen för skydd av samhällsviktig verksamhet samt en mängd vägledningar, utbildningar och metodstöd.